

SISEMINISTEERIUM

Julgeoleku ja hädaolukordadeks valmisoleku küsimustega arvestamine Eesti tuumaenergia programmis

Reelika Runnel

Nõunik

Riigikogu

23.01.2026

Tuumajulgeolek ja hädaolukordadeks valmisolek

Tuumajulgeolek tähendab:

- 🔒 Kaitset pahatahtlike tegevuste (nt sabotaaž, vargus, rünnak) eest.
- 📋 Füüsilise kaitse, valve, läbipääsu ja infosüsteemide turvalisuse tagamist.

Hädaolukorraks valmisolek tähendab:

- 🚨 Valmidust reageerida õnnetusele või kiirgusintsidendile.
- 📡 Õigeaegset teavitust, evakuatsioonivõimekust ja elanikkonna kaitset.
- 👮 Koordineeritud tööd riiklike ja kohalike ametkondade vahel.

📄 Lähtutakse ÜRO Rahvusvahelise Aatomienergiaagentuuri (IAEA) rahvusvahelistest nõuetest, EL ja Eesti õigusaktidest.

ALLIKAS: [IAEA - Objective and Essential Elements of a State's Nuclear Security Regime](#)

Julgeoleku ja hädaolukordadeks valmisoleku tagamisega seotud asutused

- Kaitseministeerium
- Politsei- ja Piirivalveamet
- Päästeamet
- Kaitsepolitseiamet
- Kliimaministeerium
- Keskkonnaamet
- Välisministeerium
- Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet
- Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
- Riigikantselei
- Maksu- ja Tolliamet
- Välisluureamet
- Regionaal- ja Põllumajandusministeerium
- Terviseamet

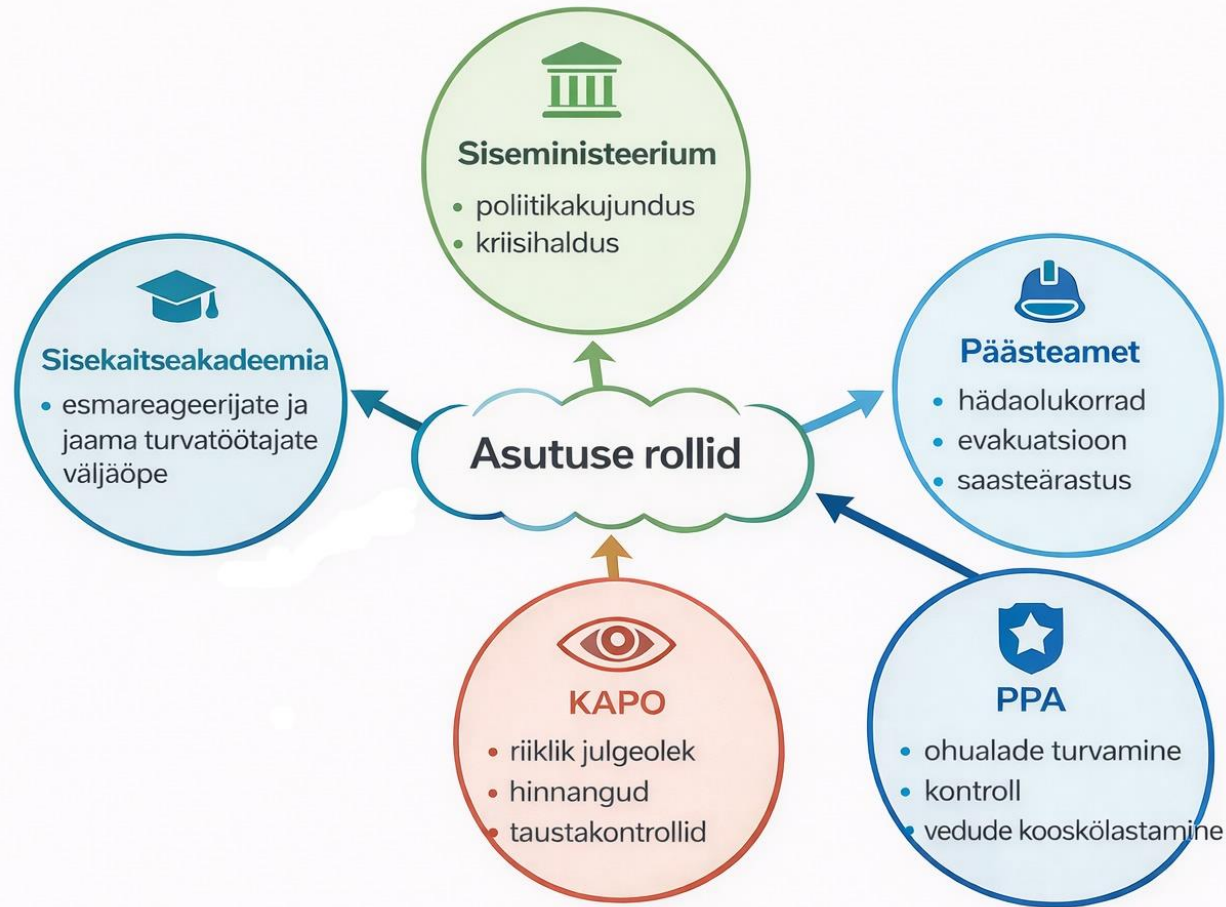
**~ 14 RIIGIASUTUST, SH
TUUMAREGULAATOR**

Julgeoleku ja hädaolukordadega arvestamine tuumaenergia ja -ohutuse seaduses (TEOS)

TEOS käsitleb julgeolekut ja hädaolukordadeks valmisolekut kogu tuumakäitise elutsükli jooksul. Julgeoleku- ja hädaolukorra meetmete rakendamise on arvestatud:

- asukohavalikus (riigipiir, asustustihedus, ohuallikad, planeerimistsoonid),
- eelhindamises (käitaja organisatsiooniline, majanduslik ja julgeolekualane sobivus),
- tehnoloogia valikus (riiklik julgeolekurisk, rahvusvaheline heakskiit, ohutus),
- ehitamisel,
- katsetamisel ja käitamisel (turvaplaanid, tausta- ja julgeolekukontrollid, hädaolukorra riskianalüüsid, õppused),
- välisinspektorite kaasamisel (julgeolekuriskide välistamine),
- dekommissioneerimisel.

Siseministeriumi valitsemisala asutuste rollid

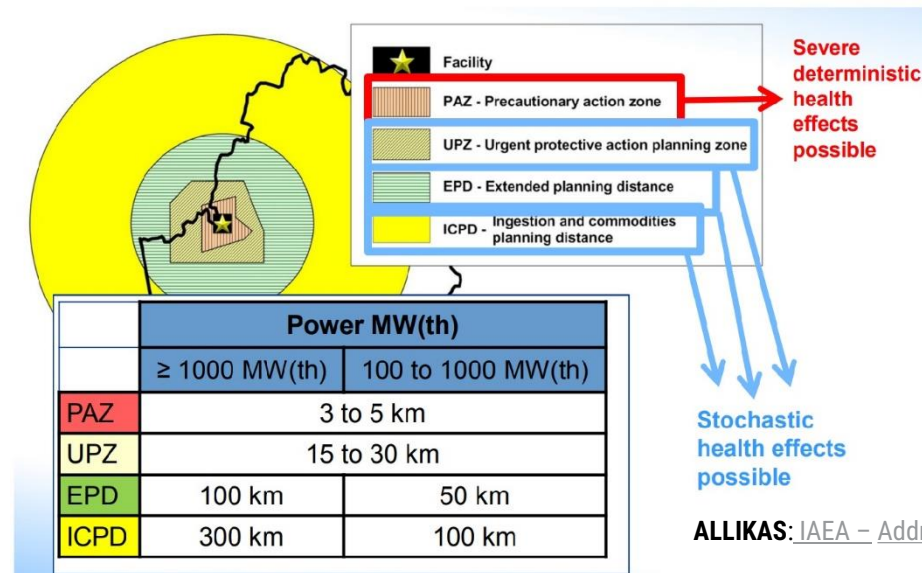

Tuumajaama käsitletakse riigikaitseobjektina.

Jaama turvameetmed ei tugine üksnes käitaja hinnangutele, vaid ohupilt koostatakse ja ajakohastatakse KAPO poolt koostöös teiste asutustega.

Hädaolukorra planeerimistsoon

- Tuumajaama **hädaolukorra planeerimistsoon** (ing. *k Emergency Planning Zone - EPZ*) on tuumajaama ümber paiknev ala, mis on mõeldud riskide hindamiseks, kiireks reageerimiseks ning elanikkonna ja looduskeskkonna kaitseks.
- **Eestis ei ole tuumajaama EPZ määratud. See kehtestatakse tegevusloa menetluse käigus tuginedes tehnoloogiale ja kehtestatud nõutele.**
- Tänapäevastes analüüsidest on lähtutud **olemasolevatest referentsväärtustest**, mida rakendatakse suurtele tuumajaamadele, mida pole aga **mõistlik väikereaktorite konteksti üle kanda.**
- **Väikereaktorite disaini, tehnoloogiate ning erinevate aktiivsete ja passiivsete ohutusmeetmetega on võimalik saavutada planeeringutsooni suuruseks 0 ehk intsidendi mõju ei levi väljapoole tuumajaama perimeetrit.**

Ohtlikud ettevõtted ja naaberriikide tuumajaamad

Lisaks planeeritavale tuumajaamale asub Eestis juba täna ka teisi **ohtlike ettevõtteid**, kus võimaliku õnnetuse korral võib kaasuda keskkonnakahju, ulatusliku evakuatsiooni vajadus ning oluline mõju elanikkonnale.

Samuti on Eestile lähemal, kui 500 km ~16 reaktorit, millest lähimad asuvad venemaa föderatsioonis (68 km) ja Soomes (85 km). Ohtlike ettevõtetega seonduvaga peame riigina hakkama saama juba täna, sh kiirgusõnnetustega.

Ohtudega arvestamine

SABOTAAŽ

SPIONAAŽ

ÄKKRÜNNAK

VÕIMALIKUD
RISKID

HÜBRIIDOHUD

ETTEVÕTTE MAJANUSLIK SEIS

ELEKTRIGA VARUSTAMINE

TERRORISM

KÜBEROHUD

INVESTEERINGUGA SEOTUD OHUD

SÕJALISED OHUD

MÕJUTUSTEGEVUS

DESINFORMATSIOON/PROPAGANDA

ÄÄRMUSLUS

RADIOAKTIIVNE LEKE

LOODUSÕNNETUSED

SISEMISED OHUD

ORGANISEERITUD KURITEGEVUS

RIIGI JULGEOLEKUGA SEOTUD OHUD

MAASTIKUPÕLENGUD

MASSILINE KORRATUS

KORRUPTSIOON

OHTUDE AJAJOON

ENNE VÕRKU LÜLITAMIST

JAAMA HOOLDUSE AJAL

ELEKTRITOORMISE AJAL

JAAMA SULGEMISE AJAL

PÄRAST JAAMA TÖÖ LÕPETAMIST

Enamike nimetatud riskide maandamisega tegelevad Eesti ametkonnad igapäevaselt. **Tuumajulgeoleku kultuuri aluseks on tõdemus, et usutav oht on olemas, tuumajulgeoleku tagamine on oluline ja üksikisiku roll selles on täpselt sama oluline.**

Valmisoleku tagamine

- **Riigi vastutus on võõrandamatu ja julgeoleku tagamine on meie prioriteet.** Kuigi osasid tuumajulgeoleku funktsioone täidab tuumarajatis operaator, siis **režiimi loob ja selle täitmist kontrollib läbi pädeva(te) asutus(te) riik.**
- Tuumajaama rajamisel tuleb arvestada ka valmisolekuga võimalike hädaolukordade lahendamiseks. **See tähendab lisaks seaduste, plaanide ja programmide täiendamisele ka vajalikke investeeringuid ning jätkusuutlikke püsikulusid riigieelarves.**
- Tervikuna on vaja tõsta kõikides sekkumises kaasuvates asutustes **kiirusohutusteadlikkust** ja **tagada esmareageerijate valmisolek** päästetööde läbiviimiseks tuumajaamas.
- Tuumaprogrammi rakendamisel on **teadmistesse investeerimine võtmetähtsusega.** Pädevuste arendamisel saame toetuda rahvusvahelisele abile ja oskusteabele, sh koostööle USA, Prantsusmaa, Kanada, Soome ja rahvusvaheliste organisatsioonidega (IAEA).

SISEMINISTEERIUM

Aitäh!

Reelika Runnel

Nõunik

reelika.runnel@siseministeerium.ee

